

การพัฒนาและการตรวจสอบคุณภาพทางจิตมิติของแบบวัด
แหล่งที่มาการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์
เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ของนักศึกษาานิเทศศาสตร์*

DEVELOPMENT AND PSYCHOMETRIC PROPERTIES OF THE SOURCES OF
ARTIFICIAL INTELLIGENCE SELF-EFFICACY SCALE FOR CREATIVE MEDIA
PRODUCTION AMONG COMMUNICATION ARTS STUDENTS

วิภาพร ตันตสวัสดิ์¹, รัฐสภา แก่นแก้ว^{2*}

Vipaporn Tantasawat¹, Rattasapa Kankaew^{2*}

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี ประเทศไทย

¹Faculty of Humanities and Social Science, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage,
Pathum Thani, Thailand

²คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²School of Communication Arts, Sripatum University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: vipaporn@vru.ac.th

*Tel: 089-292-7544

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพทางจิตมิติของแบบวัดแหล่งที่มาการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ของนักศึกษาานิเทศศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 497 คน ได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์ความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดมีคุณภาพทางจิตมิติอยู่ในระดับดี โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง พบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 324.75$, $df = 151$, $CFI = .97$, $TLI = .96$, $RMSEA = .04$, $SRMR = .03$) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง .56-.85 ส่วนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เช่นกัน ($\chi^2 = 356$, $df = 160$, $CFI = .96$, $TLI = .96$, $RMSEA = .05$, $SRMR = .03$) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานขององค์ประกอบอันดับสองอยู่ระหว่าง .81 - .95 นอกจากนี้ แบบวัดมีความตรงเชิงลู่เข้า โดยมีค่า AVE อยู่ระหว่าง .50 - .64 และมีความตรงเชิงจำแนกตามเกณฑ์ HTMT โดยมีค่าอยู่ระหว่าง .63 - .87 ขณะที่ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับตามสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .94 และค่าความเชื่อมั่น

เชิงประกอบอยู่ระหว่าง .80 - .84 สรุปได้ว่าแบบวัดมีความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นในระดับดี เหมาะสำหรับนำไปใช้ประเมินแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์

คำสำคัญ: การรับรู้ความสามารถตนเอง, ปัญญาประดิษฐ์, แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเอง, นักศึกษานิเทศศาสตร์

Abstract

This study aimed to develop and examine the psychometric properties of the Sources of Artificial Intelligence Self-Efficacy for Creative Media Production Scale among communication arts students. The sample consisted of 497 students selected through cluster sampling. The research instrument was the Sources of Artificial Intelligence Self-Efficacy for Creative Media Production Scale. Data were analyzed using reliability analysis, validity analysis, and confirmatory factor analysis (CFA). The results indicated that the scale demonstrated satisfactory psychometric properties. The first-order confirmatory factor analysis showed that the measurement model fit the empirical data well ($\chi^2 = 324.75$, $df = 151$, $CFI = .97$, $TLI = .96$, $RMSEA = .04$, $SRMR = .03$), with standardized factor loadings ranging from .56 to .85. The second-order confirmatory factor analysis also demonstrated a good model fit ($\chi^2 = 356$, $df = 160$, $CFI = .96$, $TLI = .96$, $RMSEA = .05$, $SRMR = .03$), with second-order standardized factor loadings ranging from .81 to .95. In addition, the scale demonstrated adequate convergent validity, with average variance extracted (AVE) values ranging from .50 to .64, and satisfactory discriminant validity, with heterotrait-monotrait ratio (HTMT) values ranging from .63 to .87. The overall scale exhibited high internal consistency reliability, with a Cronbach's alpha coefficient of .94 and composite reliability (CR) values ranging from .80 to .84. These findings indicate that the scale possesses satisfactory validity and reliability and is suitable for assessing the sources of artificial intelligence self-efficacy for creative media production among communication arts students.

Keywords: AI Self-Efficacy, Artificial Intelligence, Sources of Self-Efficacy, Communication Arts Students

บทนำ

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตสื่อและงานสร้างสรรค์ในยุคดิจิทัลอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในคณะนิเทศศาสตร์ที่จัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการออกแบบการผลิตสื่อดิจิทัล และการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์ (Jiang, Y. et al., 2025) เทคโนโลยีดังกล่าวสามารถสนับสนุนการเขียนบทการสร้างเสียงประกอบ เสียงเพลง สร้างภาพนิ่ง สร้างภาพเคลื่อนไหว และการตัดต่อ ลำดับภาพได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้กระบวนการผลิตสื่อมีความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Anderson, T. & Niu, S., 2025) นอกจากนี้ปัญญาประดิษฐ์ยังเอื้อต่อกระบวนการร่วมสร้างสรรค์ (co-creation) ระหว่างมนุษย์และเทคโนโลยี เปิดโอกาสให้ผู้เรียน

สามารถพัฒนาแนวคิด ทดลองรูปแบบการสื่อสารใหม่ ๆ และลดข้อจำกัดด้านทักษะทางเทคนิคในการผลิตผลงานสื่อที่มีคุณภาพสูง (Park, Y. S., 2023) ปัญหาประดิษฐ์จึงไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือสนับสนุนการผลิตสื่อเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร การออกแบบ และการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นสมรรถนะอันสำคัญยิ่งของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จากการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยศรีปทุม ทำให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ได้อย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ได้จากการติดตามการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปัญญาประดิษฐ์เพื่อการสื่อสาร พบว่า นักศึกษามีระดับการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์แตกต่างกัน โดยผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองสูงมักกล้าทดลองใช้เครื่องมือใหม่ ปรับแก้คำสั่ง แก้ไขปัญหา เมื่อผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง และสามารถประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการค้นคว้า ออกแบบ และสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างหลากหลาย (Hwang, Y. & Wu, Y., 2025) ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองต่ำมักลังเลต่อการใช้งานที่ซับซ้อน พึ่งพาคำแนะนำจากผู้อื่น และขาดความมั่นใจในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Wang, J. et al., 2026) จากประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า แม่นักศึกษาจะมีโอกาสเข้าถึงและใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างเท่าเทียมกัน แต่ยังคงมีความแตกต่างในการนำปัญญาประดิษฐ์ไปใช้ ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยทางจิตวิทยา โดยเฉพาะการรับรู้ความสามารถตนเองที่มีบทบาทสำคัญต่อความริเริ่ม ความพยายาม ความพากเพียรเมื่อเผชิญอุปสรรค และการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Lin, H. & Chen, Q., 2024)

การอธิบายความแตกต่างของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของผู้เรียน จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเอง (Sources of Self-Efficacy) ซึ่งเป็นแหล่งของข้อมูลหรือประสบการณ์ที่บุคคลนำมาใช้ในการประเมินและตัดสินความสามารถของตนเอง โดยแหล่งข้อมูลแต่ละประเภทจะมีอิทธิพลต่อการสร้าง การคงอยู่ และการเปลี่ยนแปลงของการรับรู้ความสามารถตนเอง (Bandura, A., 1997) ทั้งในลักษณะที่ส่งเสริมหรือบั่นทอนความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของบุคคล (Mills, N. A., 2014) ดังนั้น การทำความเข้าใจแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองจึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการอธิบายความแตกต่างของระดับการรับรู้ความสามารถด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของผู้เรียน นอกจากนี้ การรับรู้ความสามารถตนเองและแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองเป็นคุณลักษณะที่มีความเฉพาะเจาะจงต่อบริบท (context-specific) กล่าวคือ บุคคลอาจมีการรับรู้ความสามารถตนเองสูงในกิจกรรมหนึ่ง แต่อาจจะต่ำในอีกกิจกรรมหนึ่งก็ได้ ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาเครื่องมือวัดจึงควรสอดคล้องกับลักษณะของงาน พฤติกรรม และบริบทที่ศึกษา มากกว่าการใช้เครื่องมือวัดทั่วไปที่พัฒนาขึ้นในบริบทอื่น (Bijl, J. V. D. & Baggett, L. M. S., 2001)

การพัฒนาแบบวัดการรับรู้ความสามารถด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในช่วงไม่นานมานี้ แต่ยังพบว่า มีเครื่องมือที่มุ่งวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองในการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ไม่มากนัก โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่สังกัดคณะนิเทศศาสตร์ที่ต้องมีทักษะทางด้านเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และการเรียนรู้การผลิตผลงานสื่อด้วยตนเอง ดังนั้น การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพทางจิตมิติของแบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์จึงมีความจำเป็น

เพื่อให้ได้แบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองในการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษานิเทศศาสตร์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพมาใช้ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ใช้ประเมิน และออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาในยุคปัญญาประดิษฐ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพทางจิตมิติของแบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง (Cross-Sectional Survey Research) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพทางจิตมิติของแบบวัด เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น ความเที่ยงตรง และโครงสร้างองค์ประกอบของแบบวัด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สังกัดคณะนิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการสื่อสาร ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 21 กลุ่มเรียน (Sections) รวมทั้งสิ้น 1,526 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สังกัดคณะนิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการสื่อสาร ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2568 จำนวน 497 คน โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามข้อเสนอของ Comrey, A. L. & Lee, H. B. ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ซึ่งระบุว่ากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน จัดอยู่ในระดับดี (good) (Comrey, A. L. & Lee, H. B., 1992) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยกำหนดให้กลุ่มเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มจากกลุ่มเรียน มีจำนวน 21 กลุ่ม กลุ่มละประมาณ 70 คน และสุ่มอย่างง่ายมา จำนวน 8 กลุ่มเรียน ทำให้ได้ผู้เข้าร่วมวิจัยประมาณ 560 คน อย่างไรก็ตาม ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่า มีข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้จำนวน 497 ชุด แต่ก็ยังมีจำนวนตัวอย่างที่สูงกว่าเกณฑ์ที่แนะนำ และเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสบการณ์จากความสำเร็จของตนเอง ประสบการณ์การเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น การชักจูงด้วยคำพูดจากผู้อื่น การชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง สภาวะทางอารมณ์เชิงบวก และสภาวะทางอารมณ์เชิงลบ เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบลิเคิร์ต (5-point Likert scale) ตั้งแต่ 1 (ไม่จริงเลย) ถึง 5 (จริงมากที่สุด) สำหรับข้อคำถามเชิงบวก ส่วนข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนแบบกลับทิศกัน โดยนักศึกษาที่ได้คะแนนรวมสูงแสดงถึง การมีแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ สูงกว่านักศึกษาที่มีคะแนนรวมต่ำกว่า

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์และประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัด (Corrected Item-Total Correlation) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) ค่าความเชื่อมั่นเชิงประกอบ (Composite Reliability: CR) และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้วิธีประมาณค่าพารามิเตอร์แบบความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood: ML) และพิจารณาจากค่าไคสแควร์ (χ^2) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) ดัชนี Tucker-Lewis (TLI) ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) โดยใช้เกณฑ์ของ Hair, J. F. et al. ที่เสนอว่า กรณีที่ขนาดตัวอย่างมากกว่า 250 คน และจำนวนตัวแปรสังเกตได้อยู่ระหว่าง 12-30 ตัวแปร ค่าสถิติไคสแควร์จะมีนัยสำคัญทางสถิติ CFI และ TLI มากกว่า 0.92, SRMR ไม่เกิน 0.08 และ RMSEA น้อยกว่า 0.07 (Hair, J. F. et al., 2019)

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทบทวนแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเอง และการใช้ปัญญาประดิษฐ์ จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ว่า หมายถึง แหล่งข้อมูลและประสบการณ์ที่นักศึกษานิเทศศาสตร์ได้รับและนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการประเมินความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้ และสร้างสรรค์ผลงานด้วยปัญญาประดิษฐ์ แบบวัดที่พัฒนานี้ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสบการณ์จากความสำเร็จของตนเอง (4 ข้อ) การเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น (3 ข้อ) การชักจูงด้วยคำพูดจากผู้อื่น (3 ข้อ) การชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง (3 ข้อ) สภาวะทางอารมณ์เชิงบวก (3 ข้อ) และสภาวะทางอารมณ์เชิงลบ (4 ข้อ) รวม 20 ข้อ

2. นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา การวัดและประเมินผล และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ทางการศึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ความชัดเจนของภาษา และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร ผลพบว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนดไว้ที่ .50 (Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K., 1977) แสดงว่า ข้อคำถามทั้งหมด 20 ข้อ มีความตรงเชิงเนื้อหา จากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักศึกษานิเทศศาสตร์ จำนวน 50 คน เพื่อตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นแบบสอดคล้องภายในของแบบวัด พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 และรายองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.83 - 0.87

3. นำแบบวัดที่พัฒนาขึ้นไปเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเก็บรวบรวมในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google Forms ขอความร่วมมือเผยแพร่ลิงก์แบบสอบถามผ่านช่องทางการสื่อสารที่ใช้ในรายวิชา เช่น Line กลุ่ม/ Facebook Group ของผู้สอน รวมทั้งผู้เข้าร่วมการวิจัยได้รับการชี้แจงเกี่ยวกับการวิจัยและให้ความยินยอมก่อนตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้รับข้อมูลที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป จำนวนทั้งสิ้น 497 ชุด

4. ผู้วิจัยได้ตรวจสอบลักษณะการแจกแจงของข้อมูลก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตมีค่าอยู่ระหว่าง 2.66 - 3.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าอยู่ระหว่าง 0.61 - 1.01 ตัวแปรสังเกตมีการแจกแจงใกล้เคียงปกติ (Skewness = -1.06 ถึง -0.34; Kurtosis = -0.97 ถึง 0.86) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Kline, R. B., 2023) ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .19-.74, p < .001$) และไม่พบปัญหาความสัมพันธ์เชิงพหุสัมพันธ์ (VIF = 2.57-3.26) โดยต่ำกว่าเกณฑ์ 5 (Hair, J. F. et al., 2019) จึงมีความเหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

5. ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของแบบวัด ตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้องและความเที่ยงตรงเชิงจำแนก

ผลการวิจัย

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่งและอันดับสอง เพื่อตรวจสอบว่าโมเดลการวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ผลการวิเคราะห์แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัด

ข้อคำถาม	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ				R ²
	L	SE	t (z)	λ	
องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง					
ด้านที่ 1 ประสิทธิภาพจากความสำเร็จของตนเอง (MAX)					
ฉันเคยปรับแก้คำสั่ง (Prompt) จนสามารถทำให้ AI สร้างผลลัพธ์ได้ตรงตามความต้องการ	1.00	-	-	0.76	0.58
ข้อคำถามที่ 2...	0.94	0.06	14.60***	0.79	0.63
ข้อคำถามที่ 3...	0.81	0.06	13.20***	0.65	0.43
ข้อคำถามที่ 4...	0.72	0.05	12.70***	0.63	0.39
ด้านที่ 2 ประสิทธิภาพการเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น (VEX)					
ฉันได้เรียนรู้วิธีการใช้ AI จากการสังเกตอาจารย์สาธิตการใช้งาน	1.00	-	-	0.70	0.50
ข้อคำถามที่ 2...	1.19	0.06	17.40***	0.85	0.72
ข้อคำถามที่ 3...	1.19	0.07	15.50***	0.74	0.55

***p < .001

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ และค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัด (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ				R ²
	L	SE	t (z)	λ	
ด้านที่ 3 การชักจูงด้วยคำพูดจากผู้อื่น (VPE)					
ผู้สอนให้ข้อเสนอแนะเชิงบวกเกี่ยวกับความสามารถของฉันในการใช้ AI สร้างผลงาน	1.00	-	-	0.68	0.46
ข้อคำถามที่ 2...	1.19	0.07	16.40***	0.85	0.72
ข้อคำถามที่ 3...	1.30	0.08	16.10***	0.82	0.68
ด้านที่ 4 การชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง (SPE)					
เมื่อใช้แพลตฟอร์ม AI ที่มีความซับซ้อน ฉันพูดให้กำลังใจตนเองว่า ฉันสามารถเรียนรู้และใช้งาน AI ได้	1.00	-	-	0.80	0.64
ข้อคำถามที่ 2...	0.88	0.04	19.30***	0.78	0.61
ข้อคำถามที่ 3...	1.02	0.05	20.30***	0.82	0.67
ด้านที่ 5 สภาวะทางอารมณ์เชิงบวก (PPE)					
ฉันรู้สึกสนุกกับการเรียนรู้การใช้ AI แม้จะพบปัญหาระหว่างการใช้งาน	1.00	-	-	0.77	0.59
ข้อคำถามที่ 2...	0.90	0.05	16.50***	0.76	0.58
ข้อคำถามที่ 3...	0.85	0.05	15.40***	0.71	0.51
ด้านที่ 6 สภาวะทางอารมณ์เชิงลบ (NPE)					
ฉันรู้สึกเครียดเมื่อจะต้องเริ่มต้นใช้แพลตฟอร์ม AI ที่ไม่คุ้นเคย ในการผลิตผลงาน	1.00	-	-	0.83	0.70
ข้อคำถามที่ 2...	0.81	0.04	16.80***	0.69	0.48
ข้อคำถามที่ 3...	1.02	0.05	19.90***	0.79	0.63
ข้อคำถามที่ 4...	0.79	0.05	14.80***	0.56	0.31
χ ² = 324.75, df = 151, CFI = .97, TLI = .96, RMSEA = .04, SRMR = .03					
องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง					
ประสบการณ์จากความสำเร็จของตนเอง	1.00	-	-	0.81	0.66
ประสบการณ์การเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น	1.16	0.08	13.04***	0.92	0.85
การชักจูงด้วยคำพูดจากผู้อื่น	1.05	0.08	12.37***	0.87	0.77
การชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง	1.37	0.09	14.68***	0.95	0.90
สภาวะทางอารมณ์เชิงบวก	1.15	0.08	13.72***	0.90	0.81
สภาวะทางอารมณ์เชิงลบ	1.40	0.09	14.75***	0.90	0.82
χ ² = 356, df = 160, CFI = .96, TLI = .96, RMSEA = .05, SRMR = .03					

***p < .001

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง พบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 324.75 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 151 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.97 ดัชนี Tucker-Lewis Index (TLI) มีค่าเท่ากับ .96 ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.04 และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.03

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (L) อยู่ระหว่าง 0.72 - 1.30 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) ตั้งแต่ 0.08 - 0.09 การทดสอบระดับนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทั้ง 6 องค์ประกอบ มีค่าที (t) อยู่ระหว่าง 12.70 - 20.30 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) อยู่ระหว่าง 0.56 - 0.85 แสดงว่าข้อคำถามทุกข้อสามารถเป็นตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบได้ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบประสบการณ์จากความสำเร็จของตนเอง มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.63 - 0.79 องค์ประกอบประสบการณ์การเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่นอยู่ระหว่าง 0.70 - 0.85 องค์ประกอบการชักจูงด้วยคำพูดจากผู้อื่นอยู่ระหว่าง 0.68 - 0.85 องค์ประกอบการชักจูงด้วยคำพูดจากตนเองอยู่ระหว่าง 0.78 - 0.82 องค์ประกอบสภาวะทางอารมณ์เชิงบวกอยู่ระหว่าง 0.71 - 0.77 และองค์ประกอบสภาวะทางอารมณ์เชิงลบอยู่ระหว่าง 0.56 - 0.83 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.31 - 0.72 แสดงว่าองค์ประกอบแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อคำถามได้ร้อยละ 31 - 72 แสดงว่าข้อคำถามแต่ละข้อเป็นตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบได้อย่างเหมาะสม

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า โมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าไคสแควร์ (χ^2) เท่ากับ 356 ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 160 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ดัชนี Tucker-Lewis Index (TLI) มีค่าเท่ากับ .96 ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.05 และดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.03

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (L) อยู่ระหว่าง 1.00 - 1.40 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกค่ามีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (SE) ตั้งแต่ 0.04 - 0.08 การทดสอบระดับนัยสำคัญทางสถิติของค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแบบวัดทั้ง 20 ข้อ มีค่าที (t) ค่า t(Z) อยู่ระหว่าง 12.37 - 14.75 และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน (λ) อยู่ระหว่าง 0.81 - 0.95 แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในการวัดตัวแปรแฝงแห่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานมากที่สุด คือ องค์ประกอบการชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.95 รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบประสบการณ์การเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น มีค่าเท่ากับ 0.92 องค์ประกอบสภาวะทางอารมณ์เชิงบวก มีค่าเท่ากับ 0.90 องค์ประกอบสภาวะทางอารมณ์เชิงลบ มีค่าเท่ากับ 0.90 องค์ประกอบการชักจูงด้วยคำพูดจากผู้อื่น มีค่าเท่ากับ 0.87 และประสบการณ์จากความสำเร็จของตนเอง มีค่าเท่ากับ 0.81 ตามลำดับ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ (R^2) อยู่ระหว่าง 0.66 - 0.90 แสดงว่าตัวแปรแฝงสามารถอธิบายความแปรปรวนของทั้ง 6 องค์ประกอบย่อย ได้ร้อยละ 66 - 90

2. ความตรงเชิงสอดคล้อง พิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน และค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ (Average Variance Extracted: AVE) พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของข้อคำถามมีค่าอยู่ระหว่าง 0.56 - 0.85 และค่า AVE ของแต่ละองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 - 0.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.50 แสดงว่าข้อคำถามภายในแต่ละองค์ประกอบสามารถสะท้อนตัวแปรแฝงเดียวกันได้อย่างเหมาะสม จึงสรุปได้ว่าแบบวัดแบบวัดแห่งที่ 4 มาจากการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์มีความตรงเชิงสอดคล้องอยู่ในระดับดี

3. ความตรงเชิงจำแนก จากการตรวจสอบด้วยวิธีการ Heterotrait-Monotrait Ratio of Correlations (HTMT) พบว่า ค่า HTMT ของทุกคู่ตัวแปรอยู่ระหว่าง 0.63 - 0.87 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ 0.90 จึงสามารถสรุปได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของแบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์มีความแตกต่างกันในระดับที่ยอมรับได้

4. ความเชื่อมั่น จากการตรวจสอบความเชื่อมั่นแบบความสอดคล้องภายในด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (α) พบว่า แบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 และมีความเชื่อมั่นของแต่ละองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.80 - 0.84 เมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่นในการวัดตัวแปรแฝง (Composite Reliability: CR) อยู่ระหว่าง 0.80 - 0.84 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (0.70) แสดงว่าแบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับดีทั้งในภาพรวมและรายองค์ประกอบ

อภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพทางจิตมิติของแบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์ สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

จากผลการวิจัย ที่พบว่า แบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์มีคุณภาพทางจิตมิติอยู่ในระดับดี โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับหนึ่ง และอันดับสอง แสดงให้เห็นว่าโมเดลการวัดมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ทั้งค่าดัชนี CFI, TLI, RMSEA และ SRMR บ่งชี้ว่าโครงสร้างของแบบวัดสามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถาม องค์ประกอบย่อย และองค์ประกอบอันดับสองได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของข้อคำถามในโมเดลการวัดอันดับหนึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 0.56 - 0.85 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานขององค์ประกอบย่อยในโมเดลการวัดอันดับสองมีค่าอยู่ระหว่าง 0.81 - 0.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ยอมรับได้ แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามสามารถสะท้อนองค์ประกอบได้อย่างเหมาะสม และองค์ประกอบย่อยทั้ง 6 ด้าน สามารถร่วมกันอธิบายตัวแปรแฝงของแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Egele, V. S. et al. ซึ่งใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบโครงสร้างของแบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการมีกิจกรรมทางกาย และพบว่า โครงสร้างของแบบวัดมีความเหมาะสมต่อการอธิบายตัวแปรแฝงเช่นเดียวกัน (Egele, V. S. et al., 2025) ข้อค้นพบดังกล่าว อาจเกิดจากการพัฒนาแบบวัดบนพื้นฐานของทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง (Bandura, A., 1997) ร่วมกับการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการที่ชัดเจน และการออกแบบข้อคำถามให้สอดคล้องกับบริบทของการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์ จึงทำให้ข้อคำถามสามารถสะท้อนประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ยังพบว่า แม้องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านจะมีลักษณะเฉพาะของตนเอง แต่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรแฝงเดียวกัน จึงกล่าวได้ว่า แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ไม่ได้เกิดจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเพียงลำพัง แต่เกิดจากการทำงานร่วมกันของแหล่งประสบการณ์หลายด้านภายใต้โครงสร้างเดียวกันตามกรอบแนวคิดของทฤษฎีการรับรู้ความสามารถตนเอง

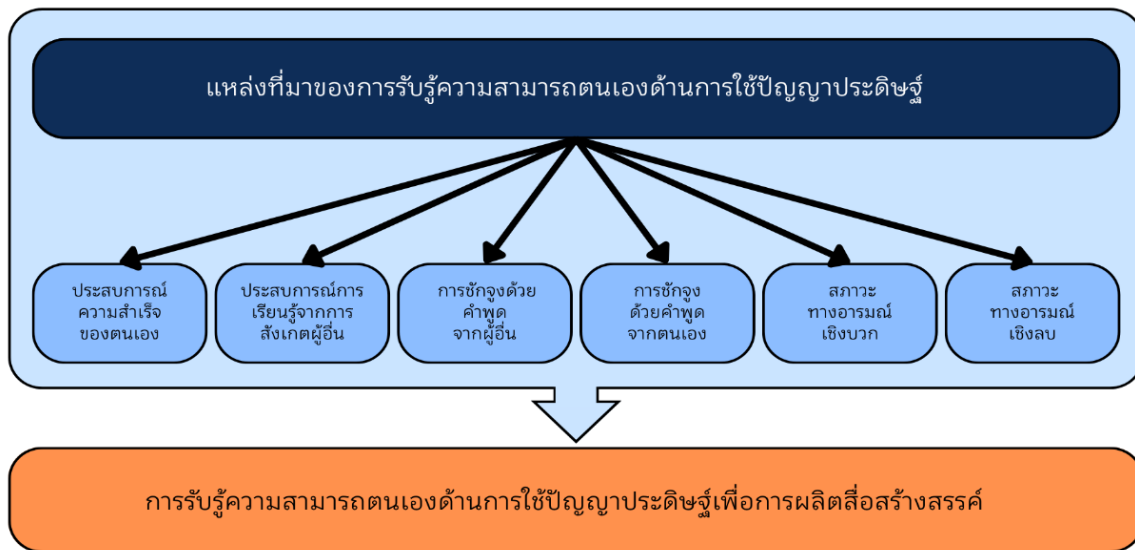
นอกจากนี้ ผลการตรวจสอบความตรงเชิงสอดคล้อง พบว่า ค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้ (AVE) ของทุกองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.50 - 0.64 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 0.50 และค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงให้เห็นว่า ข้อคำถามภายในแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกันในการสะท้อนตัวแปรแฝงเดียวกัน และสามารถวัดมิติของแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองได้ตรงตามโครงสร้างทางทฤษฎีที่กำหนดไว้ จึงสนับสนุนความตรงเชิงสอดคล้องของแบบวัดในระดับดี ผลการศึกษาค้นครั้งนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับ Aguirre, M. P. et al. ที่พัฒนาและตรวจสอบแบบวัด Digital Self-Efficacy และยืนยันความตรงเชิงสอดคล้องของเครื่องมือผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันร่วมกับการตรวจสอบค่าเฉลี่ยของความแปรปรวนที่สกัดได้และค่าความเชื่อมั่นเชิงประกอบ โดยผลดังกล่าวบ่งชี้ว่า ข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายแนวคิดที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน และยังคงรักษาความเป็นเอกภาพของแต่ละองค์ประกอบไว้ได้ (Aguirre, M. P. et al., 2024) ทั้งนี้ ผลการวิจัยยังสนับสนุนข้อเสนอของ Warner, L. M. et al. ที่เสนอการขยายโครงสร้างแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองจาก 4 องค์ประกอบเป็น 6 องค์ประกอบ โดยแยกการชักจูงด้วยคำพูดออกเป็นการชักจูงด้วยคำพูดจากผู้อื่นและการชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง รวมทั้งแยกสภาวะทางอารมณ์ออกเป็นสภาวะทางอารมณ์เชิงบวกและสภาวะทางอารมณ์เชิงลบ (Warner, L. M. et al., 2014) ผลการศึกษาค้นครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโครงสร้างดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้กับบริบทของการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าบริบทของการเรียนรู้จะเปลี่ยนจากการปฏิบัติงานทั่วไปไปสู่การทำงานร่วมกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ แต่แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองยังคงสามารถอธิบายได้ผ่านโครงสร้างเชิงทฤษฎีเดียวกัน เพียงแต่มีการปรับข้อคำถามให้สอดคล้องกับลักษณะของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน

สำหรับการตรวจสอบความตรงเชิงจำแนก พบว่า ค่า Heterotrait-Monotrait Ratio of Correlations (HTMT) ของทุกคู่ตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง 0.63 - 0.87 ซึ่งต่ำกว่า 0.90 ตามเกณฑ์ของ Henseler, J. et al. แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านมีความแตกต่างกันอย่างเพียงพอในเชิงประจักษ์ และสามารถจำแนกออกจากกันได้อย่างชัดเจน แม้ว่าองค์ประกอบทั้งหมดจะอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดเดียวกันของแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองก็ตาม (Henseler, J. et al., 2015) ผลดังกล่าวอธิบายได้ว่า แต่ละองค์ประกอบสามารถอธิบายมิติของแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองได้อย่างเฉพาะเจาะจง โดยไม่มีความซ้ำซ้อนของโครงสร้างระหว่างองค์ประกอบในระดับที่ส่งผลต่อความตรงของแบบวัด สอดคล้องกับแนวคิดของ Bandura, A. ที่อธิบายว่าแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองแต่ละด้านเกิดจากประสบการณ์และกระบวนการทางจิตวิทยาที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ความสำเร็จจากการปฏิบัติจริง การเรียนรู้ผ่านการสังเกต การได้รับการชักจูงด้วยคำพูด หรือสภาวะทางอารมณ์และสรีรวิทยา ซึ่งแต่ละแหล่งมีบทบาทในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในความสามารถของบุคคลผ่านกลไกที่ต่างกัน (Bandura, A., 1997) ผลการศึกษาค้นครั้งนี้จึงเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สนับสนุนว่า แบบวัดสามารถแยกแยะลักษณะเฉพาะของแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองแต่ละด้านได้อย่างเหมาะสม ซึ่งแม้การใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์จะเป็นบริบทการเรียนรู้รูปแบบใหม่ แต่การพัฒนาการรับรู้ความสามารถตนเองยังคงอาศัยแหล่งประสบการณ์หลายมิติในการพัฒนาความเชื่อมั่นของผู้เรียนเช่นเดียวกับบริบทการเรียนรู้รูปแบบอื่น

ประการสุดท้าย ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่น พบว่า แบบวัดทั้งฉบับมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .94 แต่ละองค์ประกอบมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.80 - 0.84 และมีค่าความเชื่อมั่นเชิงประกอบ อยู่ระหว่าง 0.80 - 0.84 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าข้อคำถามภายในแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องกันในการวัดโครงสร้างเดียวกัน และสามารถสะท้อนตัวแปรแฝงที่ต้องการวัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นหลักฐานสนับสนุนคุณภาพทางจิตมิติของแบบวัด และความเหมาะสมในการนำไปใช้ทั้งในการวิจัยและการประเมินทางการศึกษา (Usher, E. L. & Pajares, F., 2009) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ García, M. M. et al. ที่พบว่า แบบวัด GSE-6AI มีความเชื่อมั่นภายในอยู่ในระดับสูง โดยมีค่า Cronbach's alpha Coefficient และ McDonald's omega เท่ากับ .91 ซึ่งเครื่องมือที่มีความเชื่อมั่นที่ดีช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัยและเอื้อต่อการเปรียบเทียบผลการศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังกล่าวว่าการพัฒนาแบบวัดให้สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม ภาษา และลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย มีส่วนสำคัญต่อการได้เครื่องมือที่มีคุณภาพทางจิตมิติที่เหมาะสม (García, M. M. et al., 2024) ในทำนองเดียวกัน ผลการศึกษารั้งนี้ พบว่า แบบวัดที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมกับบริบทของการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์ไทย และมีคุณภาพทางจิตมิติที่เหมาะสมสำหรับการประเมินแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ดังนั้น แบบวัดนี้จึงมีศักยภาพในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์ และอาจนำไปประยุกต์ใช้ในการประเมินผลโครงการหรือใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ในระดับอุดมศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยทำให้ได้แบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ ที่มีลักษณะเฉพาะของการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ในกลุ่มนักศึกษานิเทศศาสตร์ ซึ่งมีความแตกต่างจากการวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองในบริบททั่วไป โดยข้อค้นพบนี้อธิบายได้ว่า การรับรู้ความสามารถตนเองในการใช้ปัญญาประดิษฐ์เกิดจากการประมวลข้อมูลจาก 6 แหล่งสำคัญ ได้แก่ 1) ประสบการณ์จากความสำเร็จของตนเอง 2) ประสบการณ์การเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น 3) การชักจูงด้วยคำพูดจากผู้อื่น 4) การชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง 5) สภาวะทางอารมณ์เชิงบวก และ 6) สภาวะทางอารมณ์เชิงลบ องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านจะทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้เรียนนำมาใช้ในการประเมินความสามารถของตนในการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้ และควบคุมเครื่องมือปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ โดยองค์ประกอบเหล่านี้มีโครงสร้างเดียวกัน คือ แหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิต สื่อสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลได้ว่า แบบวัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ของนักศึกษานิเทศศาสตร์มีคุณภาพทางจิตมิติอยู่ในระดับดี ทั้งด้านความตรงและความเชื่อมั่น โดยโครงสร้างของแบบวัดมีความเหมาะสม องค์ประกอบทั้ง 6 ด้านสามารถอธิบายตัวแปรที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน และจำแนกออกจากกันได้ แบบวัดที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ประสบการณ์จากความสำเร็จของตนเอง (4 ข้อ) ประสบการณ์การเรียนรู้จากการสังเกตผู้อื่น (3 ข้อ) การชักจูงด้วยคำพูดจากผู้อื่น (3 ข้อ) การชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง (3 ข้อ) สภาวะทางอารมณ์เชิงบวก (3 ข้อ) และสภาวะทางอารมณ์เชิงลบ (4 ข้อ) ดังนั้น แบบวัดนี้จึงมีความเหมาะสมสำหรับใช้วัดแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ได้อย่างเหมาะสม และมีศักยภาพในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาวิจัยและประเมินผู้เรียนในบริบทการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ได้ จากผลการวิจัยนี้จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาความเชื่อมั่นในการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ไม่ควรมุ่งเน้นเพียงการเสริมสร้างทักษะการใช้เทคโนโลยีเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเองทั้ง 6 องค์ประกอบควบคู่กัน ได้แก่ การสร้างประสบการณ์แห่งความสำเร็จ การเรียนรู้จากตัวแบบ การได้รับการสนับสนุนจากผู้อื่น การส่งเสริมการชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง และการจัดการสภาวะทางอารมณ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษา ผู้สอน และผู้พัฒนาหลักสูตรสามารถนำแบบวัดนี้ไปใช้ประเมินผู้เรียนเพื่อวิเคราะห์จุดแข็งและจุดที่ควรได้รับการส่งเสริม ตลอดจนใช้เป็นข้อมูลประกอบการออกแบบรายวิชา กิจกรรมการเรียนรู้ หรือโครงการพัฒนาทักษะด้านปัญญาประดิษฐ์ที่บูรณาการการพัฒนาปัจจัยทางจิตวิทยาเข้ากับการพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี อันจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการผลิตสื่อสร้างสรรค์ได้อย่างมั่นใจ มีประสิทธิภาพ และพร้อมประยุกต์ใช้ในวิชาชีพ ส่วนการวิจัยในอนาคต ควรตรวจสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัด ในกลุ่มประชากรที่แตกต่างกัน รวมทั้งพัฒนาและประเมินผล

โปรแกรมที่ส่งเสริมแหล่งที่มาของการรับรู้ความสามารถตนเอง โดยเฉพาะการชักจูงด้วยคำพูดจากตนเอง ตลอดจนดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่ออธิบายกระบวนการก่อรูปของการรับรู้ความสามารถตนเองด้านการใช้ปัญญาประดิษฐ์และสนับสนุนการพัฒนาเครื่องมือวัดและการจัดการเรียนรู้ในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- Aguirre, M. P. et al. (2024). The Digital Self-Efficacy Scale: Adaptation and validation of its Spanish version. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 3952946. <https://doi.org/10.1155/2024/3952946>.
- Anderson, T. & Niu, S. (2025). Making AI-enhanced videos: analyzing generative AI use cases in YouTube content creation. Retrieved May 12, 2026, from <https://dl.acm.org/doi/10.1145/3706599.3719991>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman.
- Bijl, J. V. D. & Baggett, L. M. S. (2001). The theory and measurement of the self-efficacy construct. *Scholarly Inquiry for Nursing Practice*, 15(3), 189-207.
- Comrey, A. L. & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. (2nd ed.). Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Egele, V. S. et al. (2025). An empirical ranking of the importance of the sources of self-efficacy for physical activity. *Health Psychology and Behavioral Medicine*, 13(1), 2567322. <https://doi.org/10.1080/21642850.2025.2567322>.
- García, M. M. et al. (2024). Adaptation and psychometric properties of a brief version of the general self-efficacy scale for use with artificial intelligence (GSE-6AI) among university students. *Frontiers in Education*, 9, 1293437. <https://doi.org/10.3389/feduc.2024.1293437>.
- Hair, J. F. et al. (2019). *Multivariate data analysis*. (8th ed.). Boston: Cengage Learning.
- Henseler, J. et al. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. *Journal of the Academy of Marketing Science*, 43(1), 115-135.
- Hwang, Y. & Wu, Y. (2025). The influence of generative artificial intelligence on creative cognition of design students: A chain mediation model of self-efficacy and anxiety. *Frontiers in Psychology*, 15, 1455015. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1455015>.
- Jiang, Y. et al. (2025). Generative AI in art education: A systematic review of research trends, tool applications, and outcomes (2019-2025). *Education Sciences*, 16(1), 47. <https://doi.org/10.3390/educsci16010047>.
- Kline, R. B. (2023). *Principles and practice of structural equation modeling*. (5th ed.). New York: The Guilford Press.

- Lin, H. & Chen, Q. (2024). Artificial intelligence (AI)-integrated educational applications and college students' creativity and academic emotions: Students' and teachers' perceptions and attitudes. *BMC Psychology*, 12, 487. <https://doi.org/10.1186/s40359-024-01979-0>.
- Mills, N. A. (2014). Self-efficacy in second language acquisition. In Mercer, S. & Williams, M. (Eds.), *Multiple Perspectives on the Self in SLA*. (pp. 6-22). Clevedon: Multilingual Matters.
- Park, Y. S. (2023). Creative and critical entanglements with AI in art education. *Studies in Art Education*, 64(4), 406-425.
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). Retrieved May 12, 2026, from <https://eric.ed.gov/?id=ED121845>
- Usher, E. L. & Pajares, F. (2009). Sources of self-efficacy in mathematics: A validation study. *Contemporary Educational Psychology*, 34(1), 89-101.
- Wang, J. et al. (2026). Evaluating the effects of personalised learning on AI-assisted design performance, creative self-efficacy, and engagement of high- and low-performing college design students. *Journal of Computer Assisted Learning*, 42(2), e70221. <https://doi.org/10.1002/jcal.70221>.
- Warner, L. M. et al. (2014). Sources of self-efficacy for physical activity. *Health Psychology*, 33(11), 1298-1308.